

Rutiner på setra.

Utstyr som skal befinne seg på setra: Ved, sekk med einerkvist, grove forklær, hvitt søndagsforkle, kinne, div. pottar og spann, litt andre kjøkkenredskaper, jerngryter og kaffekjele. Silkluter og andre kluter, håndklær og koppehåndklær. Som en kuriositet henger en gammeldags silklut på veggen. Den er rund og laget i en teknikk som heter nålebinding. Den er laget av kurompehår.

Kjøkkenhåndklær ligger i trekassen under bostkastet (Det lille skapet med rundt hull i, der såpe og kam gjerne ble oppbevart) Vi kan henge håndklær til å tørke hender på ved siden av bostkastet og bakom pyntehåndkleet. Silklutene ligger i plastkassen i melkerommet.

(Kjekt å ha en slikkepott også, men ikke vis fram den, tviler på at de hadde en på 1800-tallet. Det står også en hermetikkboks i melkerommet. Den er der fordi den tar ca. en liter og det er kjekt å vite når man skal koke kaffe. En liter vann og 7 spiseskjeer kaffe. Blikkboksen er heller ikke ment for gjestenes øyne...)

Førstehjelpskrin. Befinner seg i boden motsatt side av vedboden. Der er også never til opptenning i plastsekk.

Utstyr vi trenger å ta med og fylle på: Seterrømme, flatbrød, (anbefaler Rørosflatbrød fordi det er litt tykkere) salt, kaffe, såpe, (såpe kokt på Øygarden, eller Sunlightsåpe, helst i såpestykker, ikke flytende) oppvasksåpe uten lukt, stearinlys, fyrstikker, søppelposer.

Hvor finner vi hva? Stearinlys, fyrstikker og et manus ligger i hjørneskapet. I plastkassen i melkerommet er i tillegg til rene silkluter, kaffe, flatbrød, salt, oppvasksåpe, ekstra fyrstikker.

Det skal hentes **seterrømme** hver onsdag på Kiwi Stampa. Det blir antagelig den av pedagogene som er på jobb som ordner det. Meld inn nødvendige andre innkjøp dagen før og det blir handlet onsdager. Bestill mer flatbrød, salt, fyrstikker i **god tid** før det er tomt. Budeia får det utdelt på morgenmøte og tar det med opp.

Seterrømme må hentes hver dag i kjøleskap oppe i øvre kontorfløy. Den kommer i 5 kg spann og vi kjerner av et halvt spann pr. dag. 2,5 kg. Vi slumper litt på målet. Det er ikke vekt på setra.

På setra kan vi kjerne smør. Så lenge det ikke er ekstrem brannfare fyrer vi i peisen og lager einerlåg (Info om einer i permen) og koker vann til rengjøring. **Einerlåg** lager man ved å fylle en gryte med einerkvister. Riv einerbaret av greinene så du ikke tar med de groveste stenglene i gryta. Fyll opp med vann til det dekker einen og kok opp. La stå noen timer. Sil av einen. For å sile av einernåler og kvister, bruk en silklut og trakta (Ligger med tuten i været på melkerommet.) Slik får du einerlåg uten urenheter i.

Pause og mat: Det er ikke egentlig noen pause på setra, men det er vanligvis god tid der oppe, så ta med egen niste og finn deg et rolig hjørne og spis i løpet av dagen. Er du glad i spekemat kan du ta med noen skiver spekemat fra Olsengården eller Øygarden og spise det med flatbrød og egenprodusert smør, men det er helt greit å ta med niste. Det er mulighet for å koke kaffe der oppe.

Vann: Vannet som er i kjølla (Bekken bortenfor, rett sør for setra) har vann fra tjerna og kan inneholde alger. Greit til vasking av kinne og koking av einerlåg og div., men ikke til å drikke eller vaske ut smøret med. Det skal bli kjørt opp et melkespann eller en plastdunk med rent vann til setra regelmessig, så vi alltid har rent vann til drikkevann og vask av smør.

SMØR: Hvis været er kjølig er det ingen fare å la det være på setra i noen dager, men husk! Det er ferskware og må brukes rimelig raskt for ikke å bli harskt. Del ut til Øygarden og Olsengården. Evt. ta med hjem eller del med kolleger. Vi har ikke lov å selge det. Vi kan legge fram litt smaksprøver og hvis folk forsyner seg er det på eget ansvar. Vi byr kun fram når det er vandringen Flora, fauna og flatbrød.

Smørform: Smørforma må ligge i bløt natta over før du har smør i den ellers vil ikke smøret slippe forma.

Rengjøring: Kluter og håndklær kan gjerne vaskes på setra. Bruk Øygardsåpe eller Sunlightsåpe og kok vann i en gryte. Vi kan vaske i ei balje. Blir det vanskelig å få tid, eller været ikke er slik at det er praktisk kan vi ta med hjem og vaske. Evt. gjøre avtale med Øygardskjerringa eller Viviann om vask.

De klutene vi vasker på setra bruker vi til å tørke bord etc. **De som brukes til siling skal være vasket i maskin.** Vi tar med hjem selv, eller avtaler med Øygardskjerringa eller Viviann om slik vask.

Eventyr. Det er fint å fortelle eventyr og huldrehistorier på setra. (Se Asbjørnsen og Moe)

Ukeplan: Lag smør evt. ost hver dag utenom søndag. Da kan du til nød ha et lett håndarbeid.

Mandag kan man godt vaske kopphåndklær og kluter. Bruk balja og vaskebrettet som står i melkebua (ikke bruk det gamle trebrettet som er registrert.) Bruk Sunlightsåpe. Heng opp til tørk på skigarden.

Tirsdag: Kok einerlåg.

Fredag kan vi ta ut aske fra peisen. Det er det første vi gjør om morgenen for da er det antagelig ikke igjen glør. Asken kan kastes ute. Finn en krok der det er lite synlig. Ikke inntil en bygning, men gjerne i gras eller inni kratt. Bruk spaden som henger på veggen inne i melkerommet, til høyre for døra.

Torsdag: Kok einerlåg.

Lørdag er vaskedagen. Kan godt tørke støv av hyller og i vinduskarmer og sette inn markblomster i vasen som står i vinduet mot sør. Vask over gulvet med den grove kluten som er laget av en striesekk.

Dagplan: Ta med låseliste fra morgenmøte. Følg listen nøye, merk av og skriv under.

Vel framme på Øygardssetra: Begynn med å fyre opp på peisen. Ta never (Bjørkebark) fra vedskålen eller i boden på motsatte side og noen småpinner til å fyre opp med. Fyrstikker i hjørneskapet eller i plastboksen i melkebua. Bær inn mer ved å legg opp bakom peisen mot melkebua når det minker.

Fyll vann i den store gryta så du har til renhold og oppvask. Den lille kan brukes til å **koke einerlåg** i. Vil du koke kaffe, fyll rent vann i kaffekjelen, sett den opp på «trefotingen» med en ring øverst. Sett alltid kaffekjelen med tuten bort fra ilden. Når vannet koker ha på kaffe som du maler på kverna som står i vinduet i melkebua. Den er litt for ny for setra, men det ser vi stort på. Koselig å sitte med litt kaffekverning!

Forbered kinning. Ta på et grovforkle for å beskytte klærne. Kinna tømmes for einerlåg. Fyll i 2,5 kg seterrømme. Legg gulvkluten, av strie på gulvet og sett kinna opp på den. Sitt i stolen eller på en benk. Ta kinna mellom bena og hold den fast mellom knærne. Staven stampes opp og ned i rømmen så fort man får til. Drei samtidig skaftet på staven litt rundt i hendene, mens du kinner.

Når du har fått smør må du sile fra kjernemelka (Også kalt saup) Sil over i en porselensbolle. Når det meste av kjernemelka er tømt ut av kinna, ta ut smøret og legg i trauget i kaldt, rent vann. De små

smørklumpene som har blitt med over i silduken må være med. Ta alle fire hjørner av silduken og ta dem opp i hånden, vri saup ut av smøret mens det ligger i duken.

Vask smøret ved å klemme det utover og kna det sammen igjen i kaldt, rent vann i trauget. Det er en fordel å skylle hendene i kaldt vann også, så man ikke er altfor varm på hendene. Gjenta vasking i flere vann til vannet er helt klart. Minst tre, fire ganger. Nødvendig for holdbarhet og smak på smøret. Når du er ferdig med å vaske må det saltes. Ca. en spiseskje salt til smør av 2,5 kg rømme.

Hvis du skal fylle smøret i den lille smørforma (Den eneste vi har lov å bruke) må den ha ligget i bløt fra dagen før i rent vann. Alt smør oppbevares trygt for mus i den ovale trebutten med lokk som står under vinduet i melkebua.

FFF (Flora fauna og flatbrød, årets vandring) går to ganger pr. dag. En starter kl. 12.00, og en starter kl. 14.00. Budeia skal være ute på beite og lokke på kua når gruppene kommer opp til fiskervollen og ta imot med innøvd monolog når de kommer til seters og svare Hans fisker når han roper at det blir fisk!

Til vandrespillet trenger man flatbrød i tillegg til smør. Smør på og legg på det lille runde fatet. Pakk inn i et rent håndkle for å beskytte mot fluene.

Før du går fra setra: Vask opp etter kinninga. Fyll den rengjorte kinna med einerlåg utblandet i rent vann. Kinna skal fylles helt opp hver dag. Plasser den i en bøtte for den vil lekke litt. Sett gnistfanger foran peisen. Den skal om dagen stå under benken under vinduet i melkebua. Samle all søppel og ta med i nærmeste søppelkasse. (Vi vil ikke etterlate mat til mus.) Tøm kaffekjelen og skyll den. Sett både kaffekjel og gryter som er brukt, opp ned så de tørker godt. Jerngryter rustet lett, derfor snur vi dem på hodet så alt vann renner av.

Ta med låselista og lås igjen alt du låste opp om morgenen. Ta evt. med smør ned til Øygarden og Olsengården.